

Актуальність проблеми для системи шкіл естетичного виховання і художніх шкіл підштовхує до подальшого розгляду, вивчення і удосконалення методики. Але міркування і розмови без подальших пошуків, аналізу і спроб впровадження своїх знахідок - порожнє місце, що лише гальмує процес еволюції як образотворчого мистецтва так і культурної свідомості суспільства. Необхідний синтез світового досвіду старих майстрів і осмислення пошуків і знахідок сучасного покоління художників різних напрямів особливо художників - педагогів. Отже, матеріали публікації можуть стати в пригоді при розробці заявленої проблеми.

Література

1. Власов В. Новый энциклопедический словарь изобразительного искусства : В 10 т. Т.1 : А.- СПб. : Азбука - классика, 2004. - С. 34 - 46
2. Волков Н.Н Композиция в живописи. - М. 1977
3. Кириченко М. А., Кириченко І. М. Основи образотворчої граматики : Навч. посіб.- 2-е вид., перероб і допов. - К.: Віща шк., 2002.- 190 с.
4. Кибрик Е. А. Объективные законы в изобразительном искусстве // Вопр. философии. - 1966.- № 10.
5. Кибрик Е. А. К вопросу о композиции // Вопр. изобразительного искусства.- М. : Сов. художник, 1954 - С. 31- 45
6. Кузин В. С. Психология. - М.: Высш. шк., 1982 - 208 с.
7. Шорохов Е. В. Методика преподавания композиции на уроках изобразительного искусства в школе. - М. : Просвещение, 1977.- 112 с.
8. Щербина В. Г. Композиційні вправи як засіб управління розвитком творчих здібностей студентів художньо - графічного факультету. - Кривий Ріг, 1998

СТВОРЕННЯ СИТУАЦІЇ УСПІХУ ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА

Грибенко Г.Є.

Криворізький державний педагогічний університет

Анотація. В статті розкривається основний зміст педагогічної технології "Створення ситуації успіху".

Ключові слова. Створення ситуації успіху, особистісно орієнтоване навчання.

Аннотация. Грибенко А.Е. «Создание ситуации успеха как условие формирования творческой личности студента». В статье раскрывается основное содержание педагогической технологии "Создание ситуации успеха".

Ключевые слова. Создание ситуации успеха, личностно ориентированное обучение

Annotation. Gribenko A.E. « Creation of a situation of success as a condition of formation of the creative person of the student ». In article the basic contents of pedagogical technology " Creation of a situation of success " is opened.

Key words. Creation of a situation of the success, individually focused training

Постановка проблеми. Сучасна парадигма освіти базується на особистісно орієнтованих технологіях навчання. Феномен людини, який

розглядають сучасні науки, свідчить про багатовимірність аспектів існування особистості. Індивідуальна неповторність передбачає існування різноманітних педагогічних технологій. Призначення сучасної педагогічної науки та практики – допомогти людині в її само- актуалізації, життєтворчості. З цього виходять «людиноформуючі» функції сучасної освіти: гуманітарна, культурностворююча, соціальна. Сучасна освіта повинна закласти в особистості відчуття самодостатності, механізми взаєморозуміння, самоаналізу та самовдосконалення, морально-духовної адаптації до рухливого оточення зі знаходженням в ньому місця для самореалізації та життєтворчості.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. В «Концепції вихідних засад демократизації навчального процесу в освітніх закладах України» [3] зазначається, що в основу оновлення методів та прийомів навчальної діяльності потрібно покласти гуманістичне спілкування, партнерські відносини, принципи рівноправного діалогу. Л.В.Кондрашова справедливо підкреслює : «Сформована система підготовки майбутніх педагогів у вищій школі не завжди забезпечує умови для становлення творчої особистості її випускників, їхньої готовності до нестандартної професійно-педагогічної діяльності.» [2]. Вихід Л.В.Кондрашова вбачає у використанні евристичної технології навчання, в процесі якого «викладач за допомогою питань та міркувань допомагає студентам знайти власне рішення навчальної задачі; коли навчальна діяльність орієнтована на часткове відтворення послідовності розмірковування за допомогою пошуку та відкриття пізнавальної проблеми; коли здійснюється проектування нового знання, спираючись на власний досвід студента, й відповідні імітаційно-ігрові та проблемно-ситуаційні технології.» За Л.В.Кондрашовою, основу евристичного навчання складають штучно створенні (змодельовані) навчальні ситуації, які стимулюють творчу активність, нестандартність дій, рефлексію над власними навчально-пізнавальними діями. Моделювання креативних ситуацій стимулює перехід :

«-від навчального предмету як джерела інформації до предмету духовного спілкування, творчої дії та діалогу культур;

-від пріорітета вузько навчальних задач до задач цілісного розвитку професійного образу майбутнього спеціаліста, його професійної позиції та творчого стилю діяльності;

-від співвіддєглих стосунків викладача та студента до їх педагогічної взаємодії, співпраці та співтворчості.» [2].

Творчість- це й діяльність, й принцип пізнання, й процес, й акт самореалізації. Творча самореалізація, креативність є одним з механізмів психологічного захисту людини в різноманітних ситуаціях, основною характеристикою її психічного здоров'я.

Аналіз психолого-педагогічної літератури дає доволі вичерпну характеристику творчої особистості взагалі, а також розкриває особливості творчої педагогічної діяльності. Метою нашого дослідження є визначення і створення умов особистісно- професійного зростання майбутнього вчителя, формування в нього культури життєдіяльності та індивідуального стилю творчої діяльності. Одною з таких умов є створення ситуації успіху та психологічного комфорту в професійному становленні майбутнього вчителя.

Мета статті. Розкрити основні теоретичні положення педагогічної технології «Створення ситуації успіху».

Отримані результати. Умовою для самореалізації, самовиховання, самоствердження особистості майбутнього педагога є залучення його до активної творчої діяльності та спілкування, що передбачає діалогічність, довіру, емпатійну культуру, співпрацю та співтворчість між суб'єктами педагогічного процесу.

В 80-х роках групою вчених під керівництвом професора А.С.Белкіна було запропонована концепція створення ситуації успіху. Вчений підкреслював: «В ідеальному варіанті радість, а точніше, її очікування повинні проїмати усе життя та діяльність школяра. Успіх в навчанні – єдине джерело внутрішніх сил дитини, що породжує енергію для подолання труднощів, бажання вчитися. Головний сенс діяльності вчителя в тому, щоб створити кожному вихованцю ситуацію успіху.»

На сучасному етапі орієнтація на успіх виступає необхідною умовою ефективності педагогічної системи по формуванню творчого стилю життєдіяльності. Доведено, що в основі творчого активного самопочуття особистості лежить віра в свої сили. Закріплення цієї віри неможливо без придбання досвіду досягнення та переживання успіху. Психологами доведено, що у стані інтересу утворюються кращі умови для виникнення специфічних для пізнавальної діяльності емоцій, як-от: здивування перед новим, невідомим чи раптовим відкриттям; переживання розумового задоволення, печалі і радості пізнання; розумове напруження при самостійному подоланні перешкод; переживання успіху, усвідомлення духовного зростання при досягненні мети. Нагромадження цих емоцій внаслідок їх повторного переживання служать основою для формування стійких позитивних почуттів, що є складовою частиною психологічної потреби знань, бажання вчитися, самовдосконалюватися. Людина не може існувати без успіхів, які незалежно від її характеру сприяють життєвому самоствердженню. Важливо виявити цінність досягнень кожної особистості, визначити рівень вимог до неї та стимулювати її подальші успіхи.

В основі педагогічної технології «Створення ситуації успіху» лежить особистісно орієнтований підхід до навчально-виховного процесу. Ситуація успіху – це суб'єктивний психічний стан задоволення наслідком фізичної або моральної напруги виконавця справи, творця явища.

Ситуація успіху досягається, коли сама особистість визначає цей результат як успіх. Об'єктивна успішність діяльності – це успіх зовнішній, тому що якість результату оцінюється свідками дійства. Усвідомлення ситуації успіху самою ж особистістю, розуміння її значимості виникає у суб'єкта після здолання своєї боязкості, невміння, незнання, психологічного ураження та інших видів труднощів. Навіть інколи переживаючи ситуацію успіху, людина може зазнати незгладимих емоційних вражень, різко змінити в позитивний бік своє життя.

Створення ситуації успіху є точкою відліку для змін у взаєминах з оточуючими, для подальшого руху на шляху саморозвитку. Успіх, що його переживає особистість неодноразово, відкриває визволення прихованих можливостей, перетворення та реалізації духовних сил.

Завдання педагога - допомогти майбутньому спеціалісту зростати в успіху, дати відчуття радості від здолання труднощів. Необхідно також загострювати увагу на особистій відповідальності студентів за свій успіх у житті, що можливо лише в результаті наполегливої праці. Технологія «Створення ситуації успіху» виробляє стійкість у боротьбі з труднощами, наполегливість.

З педагогічної точки зору, ситуація успіху – це таке цілеспрямоване, організоване поєднання умов, за яких створюється можливість досягти значних результатів у діяльності як окремо взятої особистості, так і колективу в цілому. Педагогічна технологія «Створення ситуації успіху» є особистісно орієнтованою, тому що точкою відліку є духовне удосконалення внутрішнього світу суб'єктів навчально-виховного процесу.

Ситуація успіху має характер штучно створеної, бо педагог на деякий час посилює оцінний акцент на позитивних якостях праці студента, не зважаючи на наявні недоліки. Педагог розуміє тимчасовість створюваної ситуації, яка надалі коригується шляхом поступового (коли студент повірить у свої сили) вказування на недоліки та їх спільного, а потім й самостійного виправлення. Таким чином, штучність створеної ситуації повністю зникає.

Ця технологія включає створення різноманітних видів радості, використання прийомів, за допомогою яких розгортається робота з різними категоріями студентів («надійні», «впевнені», «невпевнені», «зневірені»).

Щоб сприяти успіху студента, педагог повинен володіти силою еугестивного (лат. *suggestio*- навіювання) впливу за допомогою елементів педагогічної техніки. Однак не слід зловживати здібністю до навіювання. Для педагога важливо розуміти внутрішній світ вихованця, поважати його переживання. Як тільки студент відчує, що педагог цікавиться його емоційним

станом, прагне зрозуміти його та допомогти, то прийме правду, хоч й гірку, довіриться наставнику. Вчитель повинен володіти емоційною культурою, бути психологічно компетентним. Без цього неможливо створити ситуацію успіху ні студентам, ні самому педагогу. Розглядаючи емоційну культуру, В.О.Сухомлинський виокремив такі її ознаки: культура сприйняття, культура слова(відчуття слова та його відтінків) та емоційних станів; емоційне сприйняття світоглядних та моральних ідей, принципів, істин.

Особливе значення слід приділяти також вербальній техніці («Гадаю, що зручніше всього було б зробити...», «Мені здається, що тут найголовніше...», «Спробуй виконати цю частину – і...»).

У складних ситуаціях потрібно діяти делікатно: «Мені б дуже хотілося, щоб ти не забув про це...», «Сподіваюся, що це нам неодмінно вдасться...».

Не менш важливе значення має «педагогічна доброта», яка є втіленням особистісного підходу. Педагогічна доброта – це здатність педагога свідомо базувати свої стосунки з вихованцями, спираючись на оптимістичну перспективу їх розвитку, на їх найкращі якості, переслідуючи благодійну мету та досягаючи її тільки благодійними засобами. Головне – це створити оптимістичну установку студенту. Забути на деякий час про його недоліки, побачити тільки перспективні лінії його розвитку.

Висновки. Внаслідок демократизації українського суспільства освітні системи почали переносити акцент із масових педагогічних явищ на особистість вихованця, на вивчення можливостей і обставин його індивідуального творчого розвитку, умов саморозкриття і самореалізації людини на різних етапах її життєдіяльності. Тенденція особистісної орієнтованості освітніх систем виявляється в педагогічній освіті на двох рівнях: повсякденному і науковому. На повсякденному рівні викладачами обговорюються й поступово втілюються ідеї: поваги до особистості студента і визнання його унікальності; діалогічного характеру занять; співпраці й співтворчості. Однак у рамках концептуальних підходів здійснюються поки що окремі, розрізнені спроби створення умов персоніфікації підготовки творчого

спеціаліста. Велике практичне значення має впровадження педагогічної технології «Створення ситуації успіху» у професійному становленні гармонійно розвиненої творчої особистості.

Перспективи подальших досліджень. Необхідно експериментально перевірити сукупність педагогічних умов формування творчої особистості майбутнього педагога.

Література

1. Бєлкин И.Г. Ситуация успеха. Как ее создать: Книга для учителя. – М., 1991. – 176 с
2. Кондрашова Л.В. Формирование творческого стиля деятельности будущего учителя. 36. наук. праць. Пед. науки. Випуск 8. – Херсон: Айлант, 1999. С.8-14.
3. Концепція педагогічної освіти. – К.: МО України, 1998. – 20 с.

ФОРМУВАННЯ МУЗИЧНО-ЕСТЕТИЧНИХ ІНТЕРЕСІВ ПІДЛІТКІВ В УМОВАХ НАВЧАННЯ ГРИ НА ФОРТЕПІАНО

Гризоглазова Т. І., Снопкова О. В.,
Інститут мистецтв НПУ імені М.П.Драгоманова

Анотація. В статті розглядається компонентна структура музичних інтересів школярів, педагогічні умови, методи та прийоми формування музичних інтересів підлітків в умовах навчання в ДМШ.

Ключові слова. компонентна структура музично-естетичних інтересів, педагогічні умови, методи та прийоми їх формування.

Аннотация. Гризоглазова Т.И., Снопкова О.В. Формирование музыкально-эстетических интересов подростков в условиях обучения игре на фортепиано. В статье рассматривается компонентная структура музыкальных интересов школьников, педагогические условия, методы и приемы формирования музыкальных интересов подростков в условиях обучения в ДМШ.

Ключевые слова: компонентная структура музыкально-эстетических интересов, педагогические условия, методы и приемы их формирования.

Annotation. Grizoglazova T.I., Snopkova O.V. The forming of musical and esthetical interests of teenagers in conditions of studying playing the piano. The component structure of musical and esthetical interests of the pupils, pedagogical conditions, methods and ways of the forming musical interests of teenagers, which are studied at music school are discussed in the article

Key words. component structure of musical and esthetical interests, pedagogical conditions, methods and ways of their forming.

Постановка проблеми. Важливою умовою гуманізації нашого суспільства є виховання естетичного інтересу до національної та світової культури. Проблема естетичного виховання сучасної молоді, її світогляду, інтересів, смаків, почуттів є сьогодні досить актуальною. У плідному спілкуванні з мистецтвом людина набуває досвіду, що виховує і розвиває особистість. У зв'язку з цим зростає значення музичного навчання й виховання у становленні підростаючого покоління. Цілеспрямований музичний розвиток